

Kunnskapsdepartementet

Dato: 23.11.2017

Deres ref.:

Vår ref.: 2017/12192 KRISKA

Høring - utkast til forskrift om forskningsetiske komitéer og utvalg (forskningsetikkforskriften)

Universitetet i Oslo viser til høringsnotat med forslag til forskrift om forskningsetiske komitéer og utvalg som ble sendt på høring 17. oktober 2017. Universitetet i Oslo er en forskningsinstitusjon som denne forskriften får direkte betydning for, da lov 28. april 2017 nr. 23 om organisering av forskningsetisk arbeid pålegger forskningsinstitusjoner å behandle uredelighetssaker og etablere et redelighetsutvalg som gis i oppgave å gi uttalelser i uredelighetssaker, jf. loven §§ 6 og 8.

Universitetet har disse merknadene til forskriftsutkastet:

Til § 1 Redelighetsutvalg

Forslaget er at redelighetsutvalget skal bestå av minst tre medlemmer.

Ved Universitetet i Oslo ble Forskningsetisk utvalg/Redelighetsutvalget etablert allerede i 2005, og har siden da hatt i oppgave å behandle og gi uttalelser i enkeltsaker knyttet til vitenskapelig redelighet og god vitenskapelig praksis. Det følger av dagens mandat for utvalget at:

«Utvalget skal bestå av fem medlemmer, hvorav ett eksternt medlem, med personlige varamedlemmer. Ett av medlemmene skal være jurist, og minst ett av medlemmene skal ha etikkfaglig kompetanse.»

Minstekravet om tre medlemmer i redelighetsutvalget gir sammen med kravet til grunnsammensetning som følger av forskningsetikkloven § 6 andre ledd en minimumsløsning for et institusjonelt redelighetsutvalg. Fordelen med det er at det gir institusjonen en fleksibilitet til å enten ha flere faste medlemmer, eller supplere et fåtallig fast utvalg med medlemmer som har ønsket erfaring, kompetanse eller stilling innenfor saken som skal behandles. Universitetet i Oslo støtter dette forslaget.

Til § 6 Beslutningsdyktighet

Forslaget er at komiteer og utvalg treffer avgjørelser i møte.

Universitetsdirektøren

Postadr.: Postboks 1072 Blindern, 0316 Oslo

Kontoradr.: Lucy Smiths hus,

Problemveien 7, 9. et., 0313 Oslo

Telefon: 22 85 63 01

Telefaks: 22 85 44 42

postmottak@admin.uio.no

www.uio.no

Org.nr.: 971 035 854

Bestemmelsen i forslag til § 1 må sees i sammenheng med forslag til regulering av redelighetsutvalgets beslutningsdyktighet i utkastet § 6 («utvalget er beslutningsdyktig når minst to tredeler, og minimum tre, av utvalgets medlemmer er til stede»).

For Universitetet i Oslo vil bestemmelsen få betydning ved at kravet om 2/3 tilstedeværelse for å være beslutningsdyktige innebærer at fire av medlemmene må være til stede. Universitetet i Oslo mener kravet er godt begrunnet, siden det følger av utkastet § 7 at komiteer og utvalg treffer avgjørelser i møte. Et krav om at et kvalifisert flertall skal være til stede er viktig for å sikre at utvalget har den nødvendige bredde når det treffer beslutningene. Universitetet i Oslo støtter på denne bakgrunn kravet.

Til § 7 Avgjørelser

I § 7 tredje ledd oppstilles et beviskrav i uredelighetssaker. Forslaget til bestemmelse lyder:

«I uredelighetssaker skal det kreves klar sannsynlighetsovervekt for de faktiske forhold som ligger til grunn for å karakterisere en opptreden som uredelig.»

Et skjerpet krav til bevis i forbindelse med å fastslå at en forsker har opptrådt vitenskapelig uredelig har som departementet påpeker i høringsnotatet vært praktisert i forbindelse med saksbehandlingen i Granskingsutvalget og var forskriftsfestet i forskrift 8. juni 2007 om behandling av etikk og redelighet (som er ugyldig etter opphevingen av forskningsetikkloven 2007). Universitetet viser til at også Universitetet har saksbehandlingsregler som får anvendelse i enkeltsaker hvor det er mistanke om vitenskapelig uredelighet, og et grunnprinsipp for saksbehandlingen er at «en person som anklages for vitenskapelig uredelighet anses uskyldig inntil eventuell bevisovervekt tilsier en motsatt konklusjon (krav om klar sannsynlighetsovervekt)».

Slik bestemmelsen i forskriftsutkastet er formulert, er meningen å forskriftsfeste et skjerpet beviskrav for å konkludere med at en forsker har opptrådt vitenskapelig uredelig etter forskningsetikkloven § 8 første ledd bokstav a jf. andre ledd. Dersom et slikt beviskrav ikke forskriftsfestes, vil kravet til alminnelig sannsynlighetsovervekt gjelde også i spørsmålet om en forsker har opptrådt vitenskapelig uredelig. En forskningsinstitusjons beviskrav vil måtte være i tråd med forskningsetikkloven og forskriften til denne. Universitetet i Oslo vil i denne sammenheng vise til at «uredelighetssaker» vil omfatte alle saker hvor det foreligger mistanke om mulig brudd på anerkjente forskningsetiske normer, se Prop. 158 L (2015-2016) Lov om organisering av forskningsetisk arbeid (forskningsetikkloven) under spesialmerkningen til § 8. Det følger av ordlyden i § 8 første ledd bokstav a, sammen med spesialmerkningene til bestemmelsen, at en uttalelse i en uredelighetssak vil kunne konkludere med brudd på anerkjente forskningsetiske normer uten at det blir konkludert med vitenskapelig uredelighet. I disse tilfellene gjelder etter en antitetisk forståelse av utkastet til forskriftsbestemmelse, kun et krav til alminnelig sannsynlighetsovervekt slik Universitetet forstår utkastet til forskrift. Alternativt kunne dette vært sagt eksplisitt for å gjøre dette enda tydeligere.

Når det gjelder selve formuleringen av beviskravet mener Universitetet at formuleringen «klar sannsynlighetsovervekt» er godt innarbeidet for disse sakene, og støtter denne formuleringen.

Med hilsen

Gunn-Elin Aa. Bjørneboe
universitetsdirektør

FOR
Hanna Ekeli
avdelingsdirektør
Avdeling for fagstøtte

Saksbehandler:

Kristin Flagstad

+4722856642, kristin.flagstad@admin.uio.no

